

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Л.В. Мазник, доц. кафедри менеджменту
Національний університет харчових технологій

Теоретичний аналіз концептуальних засад підготовки фахівців з менеджменту для харчової промисловості дозволив дійти висновку, що розробка подібної концепції має здійснюватися з позицій системно-діяльнісного підходу. Методологічною основою для аналізу проблем підготовки спеціалістів у галузевих вищих навчальних закладах виступають сучасні підходи до наукового пізнання: системний, культурологічний. Системний підхід до аналізу сутності загальнокультурної та професійної підготовки фахівців надає необхідність єдності всіх компонентів цього процесу, визнання безперервного інтелектуального, творчого й професійного розвитку особистості протягом усього життя. У педагогіці та психології вищої школи системний підхід є важливою теоретичною умовою наукової організації навчального процесу. Він передбачає розкриття цілісності об'єкта, механізмів, що її забезпечують, виявлення структури і різноманіття зв'язків складного об'єкта, аналіз його інтегративних властивостей (В.Биков, В.Сминтин, В.Юдін). Основні ознаки системи дозволяють виділити властивості, що мають значення для розгляду освітніх явищ і процесів як систем: відкритість, динамічність, цілеспрямованість, багатофункціональність, розвивальність, самокерованість. Саме таке розуміння системного підходу виступає основою для обґрунтування методологічних засад аналізу проблеми впровадження сучасних освітніх технологій у процес підготовки фахівців (А.Беляєва, В.Безпалько, Ю.Васьков, В.Галузинський, М.Євтух, С.Маринчак).

Впровадження сучасних освітніх технологій у вищих навчальних закладах ґрунтується на певній системі чинників. Серед них важливими є психологічні чинники. Дослідження їх може здійснюватися на підставі діяльнісного підходу, тобто з позиції інтеграційних процесів в освіті, що вимагають безперервності і ступеневого характеру навчання і на що орієнтують в своїх працях І.Зязюн, В.Кремінь, В.Паламарчук та інші. При аналізі проблеми

створення комплексу сучасних освітніх технологій може бути використана теорія самоорганізації (синергетики). Специфіка сучасної соціокультурної ситуації потребує застосування культурологічного підходу до обґрунтування теоретико-методологічних основ підготовки фахівця (С.Архангельський, Г.Бордовський, В.Ізвозчиков, В.Козаков, Д.Дзвінчук). Культурологічний підхід до проблем професійної освіти дозволяє подолати суперечність між духовним і матеріальним, що існує у сфері освіти. Інструментально-нормативна модель підготовки фахівця повинна бути замінена культурно-творчою моделлю, яка спирається на визнання принципової незавершеності культурно-освітнього шляху людини, індивідуалізації освітньої траєкторії. При вирішенні завдань щодо визначення концептуальних основ підготовки фахівців з менеджменту в харчовій промисловості особливу увагу слід приділити фундаментальним дослідженням дидактів, що обґрунтовують цілісність навчання в єдності всіх його компонентів (М. Данилов, В. Ільїн та ін.), на концепцію безупинного розумового розвитку студентів у процесі цілеспрямованого навчання на основі активного і свідомого засвоєння знань та їх практичного застосування (С.Шацький, П.Бленський), на активні методи навчання в контексті підвищення його ефективності (Ю.Бабанський, І.Лернер, М.Махмутов, П.Підкасистий).

На нашу думку, для успішної побудови методики навчання студентів напряму «Менеджмент і адміністрування» слід враховувати специфічні вимоги до представників цієї професії та спиратися на такі компоненти як: індивідуальні здібності студентів; здатність викладачів до ефективного впровадження сучасних освітніх технологій; дидактична орієнтація на вироблення позитивно мотивованого ставлення студентів до нового; тести, оцінки результатів діяльності; аналіз схеми управління впровадженням сучасних освітніх технологій; розширення практичної (виробничої) бази. Сучасні освітні технології сприяють підвищенню ефективності діяльності вищих навчальних закладів за умов: їх науковості (включно з психологічною обґрунтованістю самих освітніх технологій); дотримання принципу безпосередньої взаємодії, делегування повноважень лінійного керівника (викладача) функціональному (студенту), посилення вимог до навчальних матеріалів, розширення психологічного поля динамічних процесів в оволодінні

інформацією; володіння викладачами активними методами навчання, позитивною мотивацією до підвищення професіоналізму студентів у процесі активного навчання. Професійне становлення студентів у вищому навчальному закладі залежить від рівня розвитку їх пізнавальних властивостей, зокрема таких як: наполегливість, самовладання, інтернальність, емоційна стійкість. Величезний вплив на професійне становлення студентів у вищих навчальних закладах здійснюють їх професійна спрямованість, значимість навчальної задачі і власна активність. Так, наприклад, у ході становлення психологічної готовності студентів до менеджерської діяльності в галузевому вищому навчальному закладі, в першу чергу, змінюються програмні властивості особистості. У подальшому стан психологічної готовності студентів на різних етапах навчання визначають їх мотиваційні і інтелектуальні особливості. Переломним у плані становлення психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності є третій курс, коли завершена адаптація до умов навчання у вищому навчальному закладі і починається більш інтенсивне формування професійної самосвідомості, що знаходить вияв у перебудові структури складових психологічної готовності, у першу чергу, в зміні суб'єктивних ставлень особистості. На цьому етапі студенти психологічно готові до переходу від "знань-описів" до "знань-інструментів", від монотехнологій - до політехнологій.

В сучасних освітніх технологіях інноваційні процеси носять дискретний, циклічний характер, тісно пов'язаний з життєвим циклом нововведення, та залежать від дії низки психологічних чинників, серед яких головними є: готовність студентів до сприяння сучасних освітніх технологій та позитивна мотивація навчальної діяльності в цій ситуації; готовність викладачів і студентів до творчої діяльності; оптимальний психологічний клімат освітнього процесу та майстерність педагогів; врахування психологічних аспектів управління вищим навчальним закладом.

Психологічні чинники в сучасних освітніх технологіях спрямовані не тільки на збереження вже досягнутого рівня знань, а на його трансформацію. Зміни повинні бути (і на рівні організації, і на рівні особистості) чітко спрямовані на досягнення мети, мати відповідні засоби досягнення.